

Jack Poels

'De Peel kan voor mij het verschil maken tussen erop of eronder'

ALS ZANGER VAN ROWWEN HÈZE ONTPOPTE ZANGER JACK POELS ZICH ALS EEN WARE DICHTER IN DIALECT. IN PRACHTIGE LIEDJES ALS *DE PEEL IN BRAND*, *HELENAVEEN* EN *LIED VUR LIMBURG* VERKLAART HIJ DE LIEFDE AAN ZIJN GEBORTESTREEK, HET VEENGEBIED DE PEEL BIJ HET DORP AMERICA IN NOORD-LIMBURG.

Het succes van Rowwen Hèze - een band die vrolijke feestmuziek afwisselt met prachtige melancholieke ballades - begon met een natuurervaring die zanger Jack Poels (55) beleefde als klein jongetje: "De Peel in brand is het eerste liedje dat ik maakte in dialect. Het beschrijft een jeugdherinnering. Tijdens een mooie zonsondergang staarde ik uit mijn slaapkamerraam en door de rode gloed dacht ik dat de Peel brandde, wat af en toe echt gebeurde.

En 's oaves laat de hoar nog naat	(En 's avond laat de haren nog nat
Nog efkes en nar bed	Nog eventjes en dan naar bed
De raam wiet oap genne sloap	Het raam wijd open geen slaap
En d'n hemel waas veuroeje	En de hemel was vuurrood
Mist hing op 't land	Mist hing boven het land
's Oaves laat da stong de piel in brand	's Avonds laat stond de Peel in brand)

Hoewel het heel klein en dichtbij was waarover ik zong, bleken toch veel mensen het gevoel te herkennen. Er zit blijkbaar iets universeels in, wat iemand in Boskoop, op Schiermonnikoog of waar dan ook op zijn eigen manier net zo kan ervaren. Het was mooi om te merken dat ik anderen kon raken met iets wat helemaal uit mezelf kwam. Dat ik alleen maar door de gordijnen hoefde te kijken en te vertellen wat ik zag. Toch had ik nooit verwacht dat Rowwen Hèze zo zou aanslaan in het hele land. Later zat ik een keer bij Ischa Meijer aan tafel en die zei: 'Heel Nederland is toch een dorp, Jack'. Toen dacht ik : ja daar heb je gelijk in, zo is het."

Je zou bijna zeggen dat Poels en zijn makkers op de trend vooruit liepen, want inmiddels groeit steeds sterker het verlangen naar eten van de boer om de hoek en alles wat ambachtelijk, dichtbij puur, eerlijk en authentiek is. Ook in de muziek. Misschien verklaart dat mede waarom de nieuwe cd *Geal* – de eerste cd met nieuwe liedjes in zes jaar – weer meteen op 2 binnenkwam in de Album Top 100. "We zijn daar natuurlijk nooit zo bewust op die manier mee bezig geweest. Als band hebben we er echt wel eens aan getwijfeld of we het misschien niet te klein hielden allemaal. We hebben aanbiedingen gehad van grote boekingsbureaus om de zaken voor ons te regelen. Dan ging zo'n bureau een half jaar later failliet en dachten we: toch maar goed dat we alles bij het oude gelaten hebben. Kleinschalig georganiseerd, gewoon hier vanuit ons eigen kantoor in het dorp waar ik nog steeds woon. Als collectief hebben we altijd het gevoel gehad dat het zo het beste is. De dingen doen zoals je die in een dorp doet: bij jezelf blijven, het geld pas uitgeven als je het verdiend hebt. Uiteindelijk overleef je het dan ook in tijden van crisis, zoals nu. De mens is een tijd lang heel individueel bezig geweest, nu komt weer meer het collectieve terug, dat vind ik een mooie ontwikkeling. Hopelijk nemen we daarbij wel de lessen mee van wat we nu doormaken. Mijn filosofie is: als je eerlijk, puur en dicht bij jezelf blijft, dan leef je het fijnst. Dan kan het evengoed nog misgaan in je leven, maar dan heb je in elk geval altijd nog die eerlijkheid en authenticiteit om op terug te vallen en dat is heel waardevol op zo'n moment."

Het geluk van een roestige trein

Inmiddels heeft Rowwen Hèze zijn koperen jubileum gevierd. Het succes is gekomen én gebleven. Heel Nederland praat dankzij de band een klein beetje Limburgs - overal worden de liedjes luidkeels meegezongen - en Poels wordt op straat herkend. Twee dingen waarvan hij in zijn teksten hardop droomde. Met een gezonde portie ironie weliswaar, maar toch. Heeft het hem erg veranderd, heeft hij nieuwe dromen? "Toen was ik jong, nu ben ik ouder, dat is het enige verschil volgens mij. Op de nieuwe cd staat een liedje, *Gaat in de weg* (gat in de weg), dat gaat erover dat ik hier rondrijd in de omgeving. In dat liedje zit de zin: *een oude trein rijdt door mijn beeld, weet zelf niet hoe fijn hij mijn wonden heelt*. Dat vond ik vroeger ook al prachtig, om een oude trein te zien. En als ik nu, vijftig jaar later, weer zulke roestige wagons voorbij zie rijden, vind ik dat nog steeds net zo mooi als toen. Dan ben ik met terugwerkende kracht blij dat ik dat als klein jongetje ook al zag met dezelfde blik en dezelfde bewondering. Voor mij is dat een troostende gedachte: dat er in mij eigenlijk helemaal niks wezenlijks veranderd is. Zelfs de Peel is nog meer veranderd dan ik. De Peel is teruggebracht naar een staat die alleen de heel oude mensen hier nog hebben gezien. Oorspronkelijk stond het gebied namelijk onder water. Later is het drooggelegd en was het een zee van wuivend helmgras, je kon er gewoon doorheen wandelen, af en toe was het een beetje moerassig en ging alles bewegen als je daar liep. Ook de tijd dat hier turf werd gestoken kan ik me niet meer herinneren. Nu is de Peel voor een groot deel weer onder water gezet. Dat is voor mij heel vreemd, ik ken dat beeld niet van vroeger."

Gewond dier

Als je erover nadenkt is het opmerkelijk: Jack is zelf de constante in een omgeving en een natuur die wél veranderd is. Normaal is het juist de natuur die houvast biedt, de stabiele factor is, met haar onverstoorbare eigen tempo. Het merkwaardige is ook: in die door hem zo mooi bezongen Peel komt Poels zelden! Terwijl hij de laatste jaren veel reist en dan graag de natuur opzoekt. Met vrienden vissen op de Shannon in Ierland, wandelen in de Eiffel, per trein door Mongolië ... "Ik ga pas naar de Peel als ik het nodig heb, als het niet goed gaat in mijn leven. Dat ik er al lang niet meer ben geweest, is dus een goed teken! Ik heb een scheiding achter de rug, en wel meer vervelende dingen, zoals iedereen die in zijn leven krijgt te verduren. Op zulke momenten zoek ik de Peel op, dan ga ik daar wandelen en kan ik me helemaal verliezen in die natuur. Dat is vaak het begin van herstel van mij. Het brengt een soort loutering. Ik zie in die vertrouwde Peel dan dingen met een blik alsof ik er voor het eerst kom. Dan kijk ik weer helemaal anders tegen de bloemen aan, vallen me dingen op die ik nooit eerder zag. Al is het allemaal hetzelfde gebleven, het lijkt dan toch weer nieuw. Het werkt echt therapeutisch voor mij als ik daar zo wandel."

Het is bijna zoals een gewond dier instinctief een stille plek opzoekt om zijn wonden te likken, zoals Jack het beschrijft: "Nadat mijn tweede vader was overleden bijvoorbeeld, kwam ook dat moment. Achteraf hoorde ik van mijn toenmalige vriendin dat mijn moeder tegen haar had gezegd: 'Laat hem maar wandelen, dat doet Jack dan, dat is goed voor hem'. Het is iets natuurlijks in mij, wat me dan naar de Peel brengt, zonder dat ik me er zelf bewust van ben. Het heeft er absoluut mee te maken dat hier mijn roots liggen. Toen ik met mijn vrouw een zomer geleden van Moskou naar Peking reisde met de Trans-Mongolië Express, zagen we op een deel van de route een week lang alleen maar berkenbossen. Ik heb toen wel eens zitten denken als we door een stil dorpje reden: als ik hier was geboren, hadden deze berken me waarschijnlijk dezelfde troost gegeven die ik in de Peel vind. Maar voor een indringer werkt het niet, dan voelt het heel anders. Ik sprak laatst iemand die zei: als ik de natuur wil zien, zet ik de tv wel aan. Daar moest ik wel om lachen, maar begrijpen doe ik het niet. Voor mij kan de natuur echt het verschil maken van erop of eronder. Je haalt het allemaal ergens anders vandaan blijkbaar. Ik hoop in elk geval dat iedereen zo'n toevluchtsoord heeft, wat het ook is. Bij een stad kan ik me dat trouwens ook best voorstellen hoor. Ik kom heel graag in Utrecht bijvoorbeeld. Zo'n stad op de vroege morgen, dat je ergens kunt gaan zitten met een kop koffie, dat heeft ook wel iets heel warmes. Het luistert wel nauw, niet veel steden hebben

dat gevoel voor mij. De sfeer van New York vind ik ook geweldig, daar zou ik misschien zelfs wel een tijd kunnen wonen, al weet ik het niet zeker. Ik denk dat als puntje bij paaltje komt het toch niks wordt. Nee, ik ben heel blij met de Peel naast mijn deur.“

De Peel troost iedereen

Het is een mooie gedachte dat Poels troost vindt in De Peel, terwijl anderen troost vinden in zijn liedjes, en zo via een omweg eigenlijk ook weer een beetje in de Peel. Als je het zo bekijkt is de Peel misschien wel een van de belangrijkste natuurgebieden van Nederland!

“Ik schrijf de liedjes, we nemen ze op met de band, vervolgens verschijnt de cd en dan zijn ze niet meer van ons. Hoe persoonlijk de teksten ook zijn, dan zijn de liedjes voor iedereen om mee te doen wat hij wil. En dat is goed. Ik heb geleerd om het los te laten. Het proces zelf is toch het allerfijnste om te doen. En natuurlijk het spelen: als je ziet in de ogen van de mensen dat ze geraakt worden. Of als er bier door de lucht gaat! Het geeft niet hoe het publiek zich uit, ontroerd of vrolijk, als er maar iets gebeurt met de mensen.

Soms komt het wel heel dichtbij. Kortgeleden overleed een goede vriendin van mij. Op de rouwkaart stond een tekstregel van mij: '*voor altijd is voorbij*'. De gedachte achter die zin is: als je leeft, lijkt het of je de eeuwigheid hebt en dan ineens gebeurt er iets en is het over. De man van die vriendin vond dat een heel mooi beeld en ik heb het liedje ook op de crematie gespeeld. Zo gaan liedjes een eigen leven leiden als ze eenmaal zijn uitgebracht en inmiddels weet ik dat ze voor mensen een heel speciale betekenis kunnen krijgen. Onze manager zegt ook altijd: 'de meest kloterige kant van dit vak is al die verzoeken moeten afwijzen of we willen komen spelen voor iemand die heel ziek is, of op een begrafenis. Het is elke keer weer pijnlijk om daar 'nee' op te moeten zeggen, maar het is emotioneel niet te doen om er op in te gaan. Het laat je wel steeds opnieuw beseffen hoe waardevol muziek kan zijn voor mensen. En het betekent ook dat zo'n liedje gelukt is, als het een bijzondere plek kan innemen in iemands leven.

Maar zoals gezegd: het kan ook om pure lol gaan in onze muziek. Als ik teksten schrijf, wil ik altijd beide kanten van de medaille belichten. De leuke dingen van het leven en de melancholieke. De dag en de nacht. Het een bestaat bij de gratie van het ander en het gaat erom daarin de balans te vinden, de harmonie. Wat dat betreft kan ik een heel eind meegaan met het gedachtegoed van het boeddhisme. Ook het idee van leven en laten leven, en elke dag reflecteren op je eigen daden, als iedereen dat nou eens deed, dat lijkt me een heel goede basis om tot een betere wereld te komen.